

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

**Курсова робота з методики навчання англійської мови на тему:
«Використання різних видів наочності в процесі формування
англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу»**

студентки групи **СОа 13-19**
педагогічного факультету романо-германської
та української філології, освітньої програми
«Іноземні мови та літератури, методика
навчання іноземних мов і зарубіжної літератури
(англійська мова і друга західноєвропейська
мова)» за спеціальністю 014 Середня освіта

Вашуленко Катерини Андріївни

Члени комісії:

_____ Борецька Г. Е.
(підпис)

_____ Кузьменко Ю. В.
(підпис)

_____ Устименко О. М.
(підпис)

Науковий керівник:

канд. пед. н., доц. Устименко О. М.

Національні шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ–2023

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	6
1.1. Цілі та зміст формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи	6
1.2. Особливості використання наочного матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи	10
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 3 КЛАСУ	14
2.1. Вивчення та узагальнення педагогічного досвіду використання наочного матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу	14
2.2. Атлас різних видів наочності для формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу.....	20
ВИСНОВКИ.....	29
РЕЗЮМЕ	30
SUMMARY	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

ВСТУП

На сьогоднішній день володіння англійською мовою є однією з значущих вимог для успішної комунікації та реалізації особистості у різних сферах нашого життя. Зокрема, для вдалого засвоєння матеріалу на початковому етапі в учнів повинна формуватися граматична англомовна компетентність (ГК). Застосування на уроках англійської мови різних видів наочності допомагає учням краще зрозуміти і запам'ятати новий матеріал, особливо коли мова йде про граматику. Використання наочності може включати в себе використання мультимедійних засобів, наприклад, відео та аудіо записів, ілюстрацій, таблиць, схем та діаграм. Однак, важливо також враховувати той факт, що засвоєння граматики у 3 класі відбувається імпліцитно, тобто без свідомого вивчення правил. Учні можуть навчитись граматичним правилам шляхом багаторазового читання, слухання та розмови в англійській мові. Тому, наочність може бути використана як допоміжний інструмент.

Актуальність нашого дослідження полягає в виявленні найбільш ефективних видів наочності для формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи.

Дидакти, які впровадили наочність у навчальний процес: Я. А. Каменський, К. Д. Ушинський, Дж. Локк, Й. Г. Песталоцці. Також питанням використання наочного матеріалу на уроках іноземної мови у початковій школі займались: С.В. Гапонова, О.В. Котенко, С.Ю. Ніколаєва. Річард Майер – американський дослідник, який продовжує досліджувати ефективність використання мультимедіа на уроках іноземної мови та інших предметів. Він розробив теорію мультимедіа-навчання, яка описує, як найкраще використовувати візуальні та аудіо засоби для покращення навчання.

Об'єктом нашого дослідження є процес формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи.

Предметом дослідження виступає методика використання різних видів

наочності для формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу.

Мета курсової роботи – дослідити ефективність застосування різних видів наочності у процесі формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу.

Для досягнення мети дослідження поставлено такі **завдання**:

1) здійснити аналіз чинних державних документів у галузі початкової шкільної освіти щодо цілей та змісту формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи;

2) уточнити цілі та зміст формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи;

3) здійснити аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, щоб визначити особливості використання наочного матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи;

4) охарактеризувати методичні особливості використання наочного матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи;

5) вивчити та узагальнити педагогічний досвід учителів школи № 85 м. Києва щодо використання різних видів наочного матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу;

6) проаналізувати автентичний навчально-методичний комплекс з англійської мови для 3 класу;

7) відібрати та організувати у форматі атласу різні види наочного матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу;

8) здійснити пробне навчання.

Для досягнення поставлених завдань використано такі **методи** дослідження:

1) аналіз чинних державних документів у галузі початкової шкільної освіти задля уточнення цілей та змісту формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи;

2) аналіз наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених в галузі

використання наочного матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності ;

3) спостереження за процесом формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу школи № 85 м. Києва;

4) аналіз навчально-методичного комплексу з англійської мови для 3 класу;

5) розроблення атласу різних видів діяльності для формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу;

б) пробне навчання.

Наукова новизна курсової роботи полягає у вивченні та систематизації наукових підходів до використання наочності під час навчання граматичного матеріалу на уроках англійської мови у 3 класі, а також в аналізі впливу використання різноманітних наочних засобів на ефективність навчання та мотивацію учнів до вивчення англійської мови.

Практичне значення курсової роботи полягає в укладанні атласу різних видів наочного матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

1.1. Цілі та зміст формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи

Однією з комунікативних компетентностей, яка формується в учнів, є граматична компетентність, і саме система освіти має допомогти учням її сформувати.

За визначенням, ГК – це здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості. Основними компонентами ГК виступають, таким чином, граматичні навички, граматичні знання і граматична усвідомленість. [1, с. 234]. Основною метою розвитку англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи є формування в них знань про мовну систему англійської мови та розвиток вмінь та навичок її правильного використання в усному та писемному мовленні.

Відповідно до чинної державної програми іноземних мов для 1-4 класів, на кінець 4 класу учні загальноосвітніх навчальних закладів досягають рівня А1, учні спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов – рівня А2, що відповідає Загальноєвропейським рекомендаціям з мовної освіти. [10, с. 1]. У 3 класі учні мають досягнути рівня, що описується як «Граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях). Мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур» [10, с.19].

У цьому ж документі перелічуються граматичні явища, які мають засвоїти

учні: «Структури There is, there are. Модальні дієслова: can Дієслово: Present Simple, Past Simple Іменник: злічувані, незлічувані; множина іменника (винятки) Прикметник: якісні, відносні Прийменник: місця (on, in, under), напрямку (to, up, down, over, across), часу (before, after, in, on, at) Займенник: some, any, much, many, a lot/lots Сполучник: or». [10, с.19].

Оскільки граматичний матеріал у 3 класі засвоюється імпліцитно, у Держаному стандарті початкової освіти зазначені уміння, які передбачають засвоєння граматичного матеріалу на рецептивному і репродуктивному рівнях. До них належать:

1. «визначає в усному повідомленні інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми»;
2. «розуміє зміст усного висловлювання у знайомому повсякденному контексті»;
3. «розпізнає знайомі імена/назви, слова та елементарні фрази в коротких, простих текстах»;
4. «визначає в тексті інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми»;
5. «спілкується на добре знайомі теми, реагує на прості твердження щодо задоволення нагальних потреб та висловлює такі потреби»;
6. «розповідає про людей, навколишній світ та побут простими, окремими фразами та висловлює своє ставлення»;
7. «запитує та надає особисту інформацію у письмовій формі, використовуючи прості слова, короткі речення та сталі вирази»;
8. «надає у письмовій формі інформацію про себе, навколишній світ, побут, використовуючи прості слова та вирази»;
9. «створює в режимі реального часу прості повідомлення за допомогою кількох коротких речень» [12].

Під час формування англомовної граматичної компетентності учні оволодівають активним і пасивним граматичним мінімумом. Для вираження своїх

думок застосовують активний, а для розуміння чужих – пасивний. [11, с. 100]

У підручнику Карпюк К. Т. зазначено, що існує 2 підходи до викладання граматичного матеріалу: дедуктивний і індуктивний. Під час реалізації першого, вчитель пояснює учням правила, показує приклади, а потім учні виконують вправи за засвоєння граматичного матеріалу. На противагу, індуктивний підхід спочатку залучає учнів до пошуку прикладів і розуміння граматичного контексту. Дедуктивний підхід краще відповідає для старших учнів, чий психічний розвиток вищого рівня. Індуктивний підхід краще застосовувати до молодших школярів, тому що їх психічний розвиток більш гнучкий і може підлаштовуватись. [6, с.41]

Як зазначає Карпюк К. Т., існують такі причини застосування індуктивного підходу викладання граматичного матеріалу:

- учні молодшого шкільного віку здатні вчити англійську мову природним шляхом, без пояснень правил і використання рідної мови;
- для учнів важливо знаходитись в іншомовному середовищі. . [6, с.42]

У цьому ж посібнику стверджується, що вчитель іноземної мови повинен забезпечити учням достатню кількість тренувальних вправ для засвоєння граматичного матеріалу. Це пояснюється тим, що ці знання мають пройти шлях від короткотривалої пам'яті до довготривалої. Вчений Jeremy Harmer вважає, що граматичні явища повинні «повторюватися з часом через певні інтервали, щоб вони поступово стали частинами мовного запасу наших учнів» [6, с.43]

Однією з важливих вимог для засвоєння учнями граматичного матеріалу є правильно підібрана форма роботи. Учні 3 класу являються ще дітьми, тому провідною формою діяльності для них є гра.

Отже, у цьому розділі ми визначили, що для успішного розвитку англійської граматичної компетентності потрібно приділяти достатньо уваги всім її компонентам. Ми окреслили цілі формування ГК, проаналізували Державний стандарт та чинну навчальну програму для 1-4 класів, визначили вимоги до формування ГК та уміння, які передбачають знання граматичного матеріалу, виявили, який підхід краще відповідає для навчання молодших школярів.

Граматична компетентність є важливим елементом комунікативної компетентності, оскільки дозволяє висловлювати свої думки та ідеї в мові правильно та зрозуміло. Вона є необхідною для успішної комунікації усною та письмовою мовою, навчання та професійного розвитку.

Відмінна граматична компетентність є ключовим фактором у процесі навчання та розвитку кар'єри, оскільки вона дозволяє: поширювати та обмінюватися знаннями, ідеями та думками з колегами та співрозмовниками; виконувати різноманітні роботи, пов'язані зі зв'язками з іншими людьми, такі як ведення переговорів, презентації, письмові повідомлення; уникати непорозумінь та неправильного розуміння інших людей.

1.2. Особливості використання наочного матеріалу для формування англomовної граматичної компетентності учнів початкової школи

Для досягнення ефективності навчання іноземних мов на уроках необхідно використовувати різноманітні види наочного матеріалу. Особливо важливо враховувати вікові особливості молодших школярів, які можуть бути краще залучені до процесу навчання за допомогою різних видів наочності, таких як картинки, предмети, відео та комп'ютерні програми, які демонструють різні явища. Тому важливо розширювати застосування наочності, враховуючи зміст тем, що вивчаються.

Загалом, для забезпечення якісної освіти вчителі притримуються принципу наочності, що визначається як «необхідність демонстрації конкретних предметів, явищ, процесів з метою більш глибокого засвоєння знань» [7, с.31]. А за словником Гончаренка С. У. самий термін «наочність у навчанні» тлумачиться як «один з основних принципів дидактики, відповідно до якого навчання будується на конкретних образах, що безпосередньо сприймаються учнями» [4, с.224]

Дуже часто принцип наочності педагоги пов'язують з принципом доступності. Це відбувається через те, що яскраві наочні матеріали залишають

відбиток у свідомості учнів. Наочність допомагає учням краще сприймати матеріал, так як в молодших школярів переважає конкретно-образне мислення. Чим складніше матеріал для засвоєння, тим необхідніше вибирати зорові (зображальні і вербальні) опори. [2, с.171]

Наочність класифікують на зорову і слухову. Кожен учень по-різному сприймає інформації. Коли одному запам'ятовуються картинки, схеми і все, що він може побачити, то інший повинен почути аудіо для аби ввібрати в себе нову інформацію. Забезпечення учнів у процесі навчання слуховою наочністю необхідно для формування мовленнєвих механізмів, оскільки мовлення — це передусім звукова матерія, яка фіксується письмовим кодом. Слухова наочність у процесі оволодіння іноземною мовою невід'ємно пов'язана із зоровою. Зорова наочність може виступати як у формі тексту, так і у формі малюнків, фотографій, схем, карт тощо. Деякі засоби, наприклад кінофільм, відеофільм, театральна вистава, об'єднують слухову і зорову наочність. [1, с.110].

Зарубіжні дослідники теж вважають наочний матеріал необхідним для вивчення різним тем. У книжці «How to teach beginner learners like a pro» зазначена порада для своїх читачів: використовувати відчуття учнів для кращого сприйняття нового матеріалу. Також зазначено, що «новачки можуть не мати достатньо знань, щоб зрозуміти пояснення, синоніми, визначення, тобто все, що ви описуєте словами. Натомість використовуйте їхні органи чуття, щоб максимізувати навчання. Початківцям найпростіше використовувати візуальні посібники, такі як картки, але не забудьте включити багато рухів, а також об'єктів реального життя. Використання реальних предметів дозволить вам використовувати кілька органів чуття одночасно, і це часто привабливіше, ніж двовимірні зображення. Не забувайте використовувати те, що вони можуть відчувати на запах і смак» [19, с.3]. Таким чином, бачимо, що зарубіжні автори фокусують свою увагу не тільки на зорових та слухових відчуття, а залучають й інші, такі як: запах і смак.

О. С. Савченко виділяє такі види наочності, що застосовуються у початковій школі: природна, малюнкова, об'ємна, звукова і символічно-графічна. Ця наочність

може бути використана як на паперових носіях, так і на електронних. [14, с. 205]

Також Фіцула М.М. поділив наочність на такі групи: а) натуральна — рослини, тварини, знаряддя і продукти праці, мінерали, хімічні речовини та ін.; б) зображувальна — навчальні картини, репродукції художніх полотен, макети, муляжі та ін.; в) схематична — географічні, історичні карти, схеми, діаграми, графіки, малюнки тощо. [16, с.114]

Малафіїк І. В. зазначає, що істинне унаочнення відбувається при вивченні реального предмета. Під час такого навчання учень не лише взаємодіє з об'єктом вивчення та формулює запитання до нього, але й отримує відповіді, що дозволяє йому створювати повне уявлення про даний предмет. Такий спосіб навчання з реальними предметами вивчення забезпечує більш повне отримання інформації, емоцій та наочних відчуттів часу і простору порівняно з використанням малюнків, схем та зображень. Під час цього процесу учень може бачити предмет вивчення у прямому та переносному значеннях з різних точок зору, переміщувати його у просторі, рухатися самостійно та здійснювати інші дії, що допомагають більш повно розуміти предмет вивчення. [8, с.103] При навчанні граматичного матеріалу ми маємо справу не з предметом в об'єктивній реальності, а з абстрактними категоріями, тому використовуємо різні схеми, малюнки, аудіо для пояснення навчального матеріалу.

У своїй статті Романюк А. А. визначає наступні види наочності: предметна, модельна, знакова, віртуальна. На його думку предметна наочність- це реальні предмети, явища, процеси, які учні можуть побачити своїми очима. Модельна наочність – це образні, знакові, матеріальні моделі. Знакова наочність – це графіки, схеми, формули, діаграми. Віртуальна наочність – це наочність, зв'язана з технічними засобами навчання. Це можуть бути віртуальні презентації, ігри, словники, музеї, подорожі [13, с.536].

Для навчання граматичного матеріалу може використовуватись досить широка вибірка різного наочного матеріалу. Наприклад, Scott Thornbury пропонує використовувати спеціальні воркшопи для вивчення артиклів. Він зазначає, що такі

воркштіти «спрямовані більше на студентів, з метою а) надання їм більшої відповідальності за своє навчання, б) надання більше можливостей для спілкування, навіть якщо темою розмови є граматики» [20, с. 41]

Використання наочного матеріалу є ефективним інструментом для розвитку граматичної англомовної компетентності учнів початкової школи. Особливості використання наочного матеріалу включають візуальність, інтерактивність, практичність, різноманітність, підтримку мотивації.

Щодо візуальності, наочний матеріал допомагає учням зрозуміти граматичні правила та концепції за допомогою зображень та ілюстрацій. Наприклад, використання картинок, малюнків та діаграм може допомогти учням зрозуміти правила вживання часів англійської мови.

Різні види наочності можуть стати інтерактивним, коли вони використовуються у співпраці з учнями. Наприклад, вчителі можуть використовувати флеш-картки зі словами та їх відповідними формами часу та просити учнів вибрати правильну відповідь.

Наочність може бути використана для тренування учнів у вживанні граматичних структур та використання в реальних ситуаціях. Наприклад, вчителі можуть використовувати ігри, вправи та ролеві ігри, щоб допомогти учням використовувати граматику в контексті.

Наочний матеріал може бути створений в різних форматах, що допомагає залучити різноманітні стилі навчання. Наприклад, діти з візуальним стилем навчання можуть користуватися ілюстраціями, тоді як діти з аудіальним стилем навчання можуть користуватися аудіозаписами.

Також унаочнення позитивно впливає на мотивацію учнів до навчання. Наочний матеріал може бути цікавим та захоплюючим для учнів, і саме це допомагає підтримувати їх жагу до отримання нових знань.

Отже, наочність має важливе значення для навчання граматичному матеріалу. Завдяки їй школярі 3-ого класу краще запам'ятовують матеріал, розвивають образне мислення, свою уяву. Також наочність підтримує мотивацію

учнів до навчання. Завдяки тому, що існують різні види наочності вчителі мають змогу підібрати найкращі та найточніші наочні матеріали для пояснення граматичного матеріалу.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 3 КЛАСУ

1.1. Вивчення та узагальнення педагогічного досвіду використання наочного матеріалу для формування англomовної граматичної компетентності учнів 3 класу

Під час педагогічної практики з англійської мови в спеціалізованій школі № 85 м. Києва ми здійснювали педагогічні спостереження на уроках як вчителів, так і наших колег-практикантів. Ці спостереження дали нам змогу вивчати досвід навчання граматичного матеріалу учнів 3 класів, а також дослідити вплив застосування наочного матеріалу на ефективність навчання граматичному матеріалу у 3 класі.

Результати спостереження показали, що рівень навчання англomовної граматичної компетентності в школі №85 є середнім. Згідно з чинною програмою (2017 р.) навчання граматики здійснюється імпліцитно, тому вчителі не пояснюють правила, а учні запам'ятовують ГС у результаті багаторазового повторення в аналогічних ситуаціях спілкування. Можемо стверджувати, що під час навчання граматичного матеріалу наочність в цій школі не використовувалась. Вчителі застосовували лише навчальні матеріали НМК «Quick minds 3», у якому певні ГС пронизують усю виучувану тему і застосовуються під час формування інших компетентностей.

Під час спілкування з вчителями школи ми дізналися, що вони не використовують додатковий наочний матеріал для формування граматичної компетентності. Учитель Окунь І. С. зазначила, що для неї цілком достатньо багаторазового повторення ГС, виконання тренувальних вправ з вказаного вище НМК, а також зазначила, що виготовлення або пошук додаткового наочного матеріалу займає багато часу, це також є причиною невикористання наочності.

Проведений нами аналіз рівня сформованості ГК у 3-А класі показав, що не у всіх учнів вона сформована на програмному рівні. У Програмі зазначено, що учні 3 класу «розуміють короткі елементарні повідомлення у прозовій та віршованій формі, підтримані невербальними опорами (малюнками, жестами тощо).[10, с.24] При проведенні нами фрагментів уроків з навчання аудіювання певна кількість учнів плуталась з розумінням часової форми Present Continuous.

Також іншим предметом наших спостережень була здатність учнів 3 класу використовувати прості речення та фрази для того, щоб описати місце (помешкання), що зазначено у чинній Програмі [10, с.24]. На дотекстовому етапі роботи з текстом для аудіювання учні мали подивитися на малюнки будинків та спробувати описати їх, вживаючи ГС «there is/are». Виявилось, що деякі учні мають труднощі з використанням ГС «there is/are».

На основі проведеного аналізу уроків з формування різних комунікативних компетентностей можемо припустити, що проблеми учнів із засвоєнням граматичного матеріалу відбуваються через використання приймів і засобів, що методично неадекватні, не цікаві учням, як-от: таблиці, постійне заучування прикладів вживання ГС, некомунікативні тренувальні вправи, які не викликають в учнів бажання їх виконувати.

На нашу думку, такі проблеми у формуванні англомовної граматичної компетентності в учнів 3 класу можна було б вирішити шляхом запровадження в освітній процес додаткової наочності. По-перше, яскрава наочність покращує сприйняття матеріалу. Візуальна наочність може допомогти учням краще зрозуміти та запам'ятати граматичні структури, що полегшує їхнє подальше використання у писемному та усному мовленні. По-друге, наочний матеріал сприяє зацікавленню та мотивації. Використання наочності у навчальному процесі може зробити уроки більш цікавими та захоплюючими для учнів, що може підвищити їхню мотивацію до навчання. По-третє, використання наочності робить уроки інтерактивними. Використання ігор, вправ та інших активних форм наочності може допомогти зробити уроки інтерактивними та залучити учнів до активної участі у процесі

навчання.

Учні 3-А класу спеціалізованої школи № 85 м. Києва навчаються за автентичними підручниками. Зокрема, ми проаналізували навчально-методичний комплекс «Quick minds 3», який призначений для учнів 3 класу. Його авторами є *Герберт Пухта, Гюнтер Гернтрос, Пітер Льюїс-Джонс*, він виданий видавництвами *Cambridge University Press* та «Лінгвіст». Цей НМК складається з таких компонентів: Student`s book, Workbook, Teacher`s book, інтерактивний онлайн додаток. Загалом можемо стверджувати, що НМК зручний для використання, підходить для учнів 3 класу, сучасний.

Teacher`s book допомагає вчителю робити уроки більш креативними і містить поради до кожного виду діяльності впродовж уроку. Також він надає методичні рекомендації щодо пояснення граматичного матеріалу. Student`s book і Workbook складаються зі вступної секції, що називається «Meet the Explorers», 9 розділів і двох секцій в кінці підручника, що називаються «I can do», «Culture». (див. рис. 1.1).

CONTENTS	
MEET THE EXPLORERS	4
UNIT 1 MY WEEK	10
UNIT 2 BIRTHDAYS	18
UNIT 3 HIS HAIR IS CURLY	26
REVIEW: Meet the Explorers, units 1, 2 and 3	34
UNIT 4 THE HAUNTED HOUSE	36
UNIT 5 BY THE SEA	44
UNIT 6 OUR SCHOOL	52
REVIEW: units 4, 5 and 6	60
UNIT 7 IN THE HOSPITAL	62
UNIT 8 THE MARKET	70
UNIT 9 OUR DAILY TASKS	78
REVIEW: units 7, 8 and 9	86
CULTURE: units 1-9	88
I CAN DO: units 1-9	97
GRAMMAR FOCUS	106

Рис. 1.1. [3, с.3]

У розділі «Culture» представлений культурний та країнознавчий компонент, який допомагає учням усвідомити місце України у світі, порівняти свої культурні традиції з іншими. У розділі «I can do» представлені додаткові вправи для систематизації знань, набутих протягом вивчення кожного розділу. Кожен розділ містить в собі 8 уроків, присвячених формуванню усіх компетентностей, які зазначені у чинній.

Наприкінці підручника пропонуються завдання для організації проектної робота, завдяки якій учні мають змогу спілкуватися виучуваною мовою відповідно до певної комунікативної ситуації, працювати самостійно і в команді (див. рис. 1.2).

Create that! **1** Listen and imagine. Then draw your picture.

2 Write about your picture. Use these questions.

- 1 Is the haunted house big or small?
- 2 What colour is it?
- 3 How many bedrooms are there?
- 4 Are there any ghosts, rats or spiders in the rooms?

3 Now tell the class.

This is my haunted house. It's old and scary! The house is grey. There are two bedrooms, a kitchen, a dining room and a living room. There's a ghost in the kitchen, and ...

This is my haunted house. It's old and scary! There are ...

Lesson 8 Creativity 43

Рис. 1.2. [3, с.43]

Секції, присвячені граматиці англійської мови, представлені окремо і містять ілюстрації та аудіоматеріали. Зазвичай, в них представлені речення з ГС, які

виділені рожевим кольором. Таким чином, учні підсвідомо розуміють на що необхідно звернути увагу, а також під час активного слухання, диктор спеціально робить наголос на ГС. (див. рис. 1.3.)

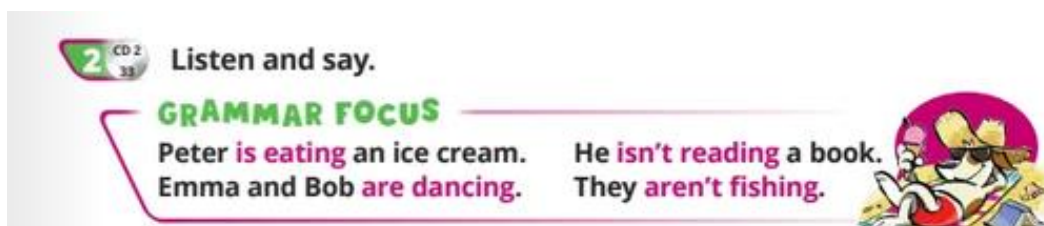

Рис. 1.3. [3, с.45]

Наприкінці підручника є розділ *Grammar focus*, у якому зібрано увесь граматичний матеріал, що вивчався, та додаткові завдання до нього (див. рис. 1.4.) Завдяки цьому розділу учні можуть додатково опрацювати граматичний матеріал та покращити свої вміння.

GRAMMAR FOCUS

MEET THE EXPLORERS

can / can't *have / has got*

I/You **can / can't** jump.
He/She **can / can't** play basketball.
We/They **can / can't** hop.

I've / You've **got** an ice cream.
He's / She's **got** a pizza.
We've / They've **got** a cake.

1 Complete sentences. Use can or can't.

- (✓) I bounce a ball.
- (X) He ride a bike.
- (X) She fly a kite.
- (✓) They make a sandcastle.
- (✓) We hit a ball.

can (questions)

Can you swim?
Yes, I **can**. / No, I **can't**.
Can he/she sing?
Yes, he/she **can**. / No, he/she **can't**.
Can they skip?
Yes, they **can**. / No, they **can't**.

2 Say the complete sentences. Use 's got or 've got.

- She a skateboard.
- I a pencil.
- We two dogs.
- He a sandwich.
- They ed shoes.

have got (questions)

Have you **got** a pen?
Yes, I **have**. / No, I **haven't**.
Has he/she **got** a pencil?
Yes, he/she **has**. / No, he/she **hasn't**.
Have they **got** a book?
Yes, they **have**. / No, they **haven't**.

1 Say the complete sentences.

- ... Maria climb a tree? Yes, she ...
- ... you play football? Yes, I ...
- ... John and Tim ride a bike? No, they ...
- ... David fly a kite? No, he ...
- ... they play tennis? Yes, they ...

2 Put the words in order. Then answer.

- Clara / a computer / got / has / ? (✓)
- have / they / a notebook / got / ? (X)
- a rubber / Daniel / has / got / ? (X)
- got / have / a pencil case / you / ? (✓)
- she / got / a desk / has / ? (X)

1 Free time; So do I / I don't **Do you ... ?**

I **play basketball** on Tuesdays. **Do you go** to the zoo at the weekend?
So do I. / I **don't**. Yes, I **do**. / No, I **don't**.

1 Say and answer So do I or I don't. **2 Put the words in order. Then ask and answer.**

I play tennis ...

	Mondays	Tuesdays	Fridays
	tennis	football	swimming
	tennis	basketball	computer games

- play / Do / football / on / you / Fridays / ?
- Do / weekend / listen / to / music / at / you / the / ?
- swimming / you / go / on / Do / Mondays / ?
- on / you / Sundays / ride / Do / bike / your / ?
- Do / you / weekend / tennis / at / the / play / ?

2 When's your birthday? It's in ...; our, their **Adjectives; contracting is**

When's your birthday? It's in June. The dog **is sad**. → The dog's **sad**.
Our birthdays are in November.
Their birthdays are in September.

1 Put the words in order. **2 What's the word? Say.**

- December / in / Our / are / birthdays
- birthday / When's / your / ?
- birthday's / My / in / July
- in / August / Their / are / birthdays
- are / When / birthdays / their / ?

- Mary's **ph y p a**.
- My T-shirt's **c n e l a**.
- My dad's **u n y f n**.
- Our cat's **d a s**.
- David's **n u y o g**.

106 Meet The Explorers: grammar focus Units 1 and 2: grammar focus 107

Рис. 1.4. [3, с.106-107]

Аналіз НМК «Quick minds 3» та аналіз його використання для навчання учнів 3 класу дають нам можливість стверджувати, учням необхідно застосовувати знання граматики для успішного формування не тільки ГК, а й інших

компетентностей.. Наприклад, на рис. 1.4. зображений фрагмент уроку з підручника, в якому після аудіювання та фонетичного опрацювання ГС пропонуються вправи для опрацювання ГС. [3, с. 45].

2 ^{CD 2} ₃₃ Listen and say.

GRAMMAR FOCUS

Peter **is eating** an ice cream. He **isn't reading** a book.
 Emma and Bob **are dancing**. They **aren't fishing**.

3 Look at the picture. Say and guess.

He's playing with ... It's ...

Рис. 1.5. [3, с.45]

Ще одною перевагою НМК «Quick minds 3» є те, що він має свій інтерактивний онлайн додаток. У цьому додатку є цікаві для учнів 3 класу вправи для навчання різних видів мовленнєвої діяльності. Наприклад, на рис. 1.6. зображено гру на для засвоєння модального дієслова can.

Lesson 2 Revision of *can / can't*

1 Drag the sentence to the correct picture.

I can't fly a kite.

I can't make a sandcastle.

I can skip.

I can ride a bike.

Рис. 1.6.

Проаналізувавши наш досвід роботи з НМК «Quick minds 3», можемо стверджувати, що в ньому наявні ілюстративні таблиці для вивчення ГС імпліцитно та різні тренувальні вправи. Але, на нашу думку, для ефективнішого формування ГК учнів 3 класу необхідно доповнювати уроки більш яскравим та різноманітним наочним матеріалом. Адже монотонне виконання некомунікативних тренувальних вправ не мотивує учнів 3 класу.

2.2. Атлас різних видів наочності для формування англomовної граматичної компетентності учнів 3 класу

Під час педагогічної практики в школі № 85 м. Києва ми мали змогу здійснити пробне навчання, зокрема з формування англomовної граматичної компетентності учнів 3 класу за допомогою різних видів наочності. У ході практики ми добирали різні види наочності з різних джерел. На основі цього ми створили атлас різних видів наочності для формування англomовної граматичної компетентності учнів 3 класу.

На одному з уроків учні засвоювали структуру «There is/are». Ми запропонували урізноманітнити їх діяльність. Ми організували парну роботу: вони отримали два схожі малюнки і кожен учень по-черзі описував певні предмети, самостійно вживаючи ГС на рівні фрази. Завданням учнів було знайти 11 відмінностей (див. рис. 2.1., 2.2.).

Інструкція: Now, students, look at your picture, your classmate has got a similar picture. Find 11 differences. Зараз, подивіться на свою картинку, ваш однокласник має схожу. Знайдіть 11 відмінностей. For example, in picture A, there are three boys on the beach. In the picture B, there are two boys on the beach.

Аналіз досвіду використання: Така зображальна наочність дає змогу учням вправлятися у вживанні граматичного матеріалу, вона є цікавою для учнів 3 класу через бажання учнів як можна швидше знайти всі відмінності.

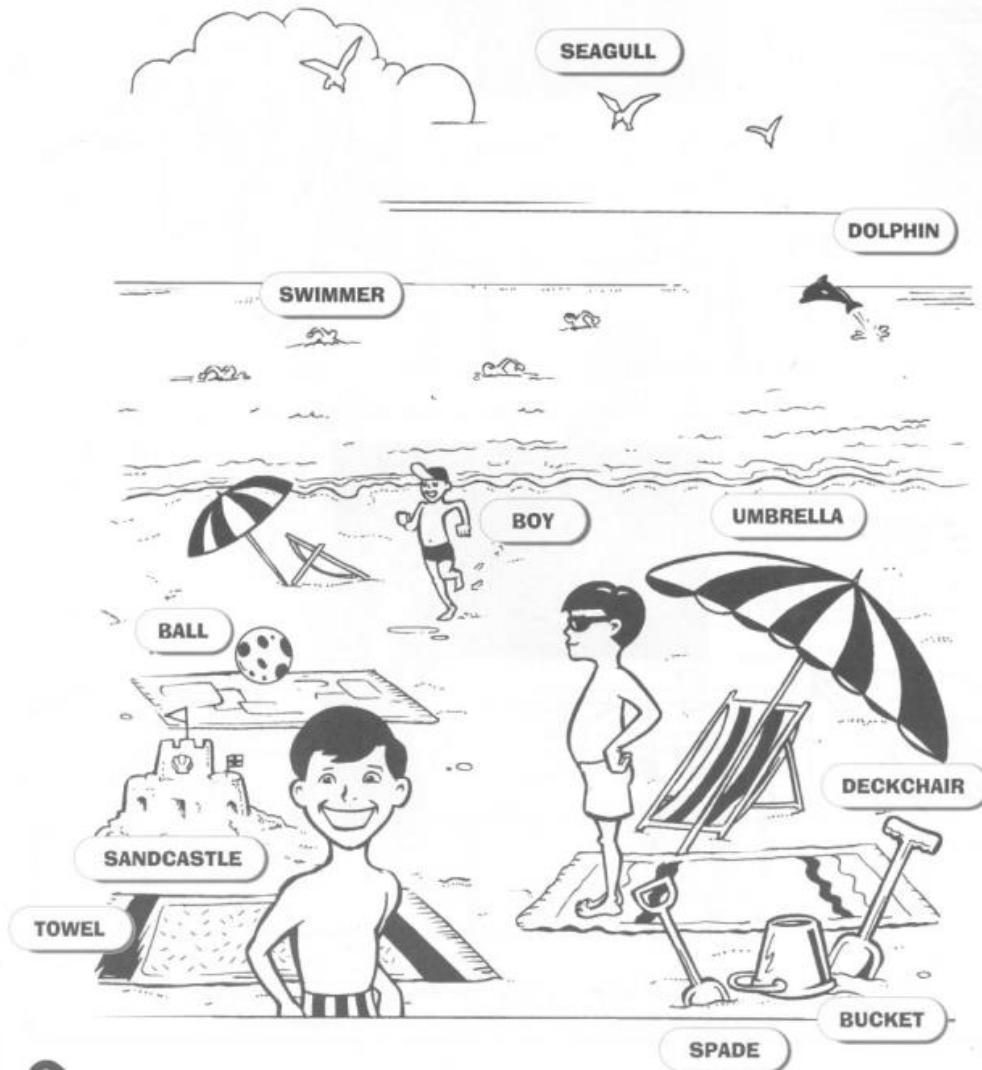

A Seaside Holiday

Spot the difference – Student A

- 1 Look at your picture. Student B has got a similar picture. Can you find eleven differences?

Example: STUDENT A In picture A, there are three boys on the beach.
STUDENT B In picture B, there are two boys on the beach.

- 2 Now compare your picture with Student B's.

Рис. 2.1. .[18, с. 84]

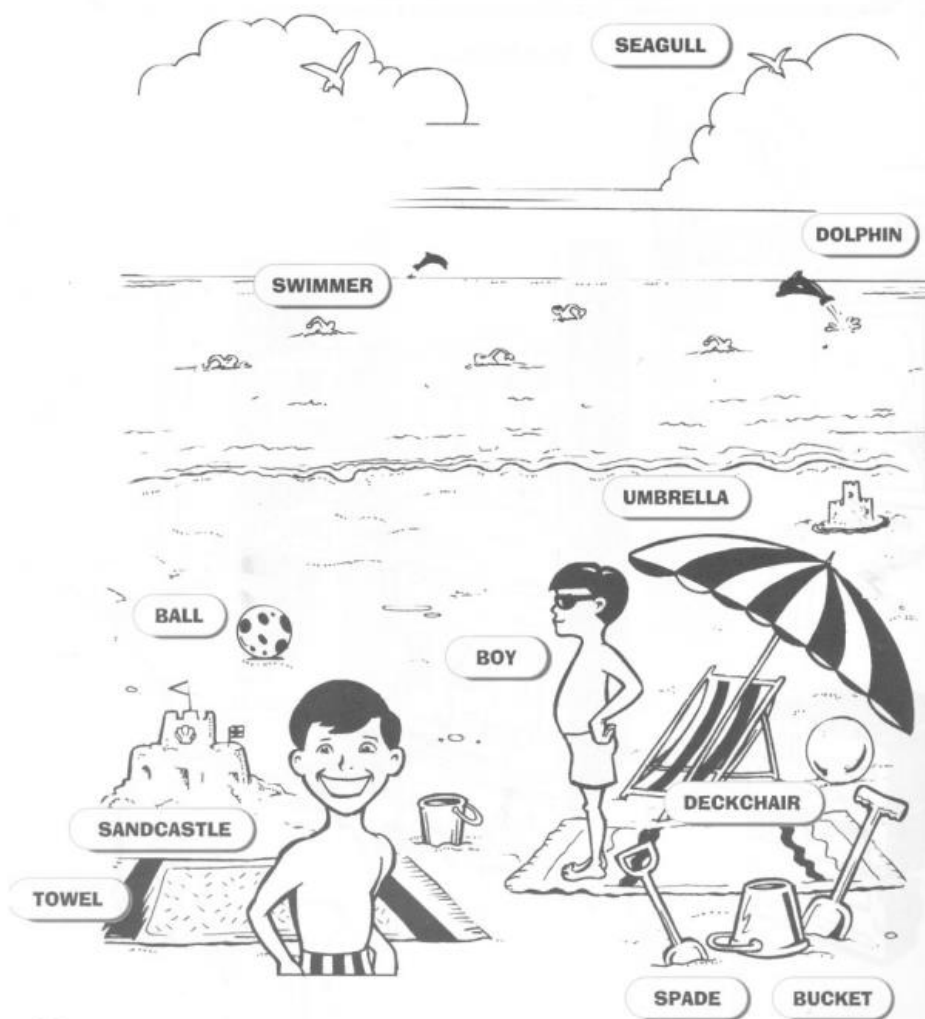

A Seaside Holiday

Spot the difference – Student B

- 1 Look at your picture. Student A has got a similar picture. Can you find eleven differences?

Example: STUDENT A In picture A, there are **three** boys on the beach.
STUDENT B In picture B, there are **two** boys on the beach.

- 2 Now compare your picture with Student A's.

Рис. 2.2.[18, с. 85]

Також для ефективного засвоєння структури «There is/are», ми запропонували учням віртуальну наочність. Оскільки учні працювали дистанційно, дуже важливо утримувати їхню увагу, а такий вид діяльності, а саме завершення ЗМ на етапі автоматизації дій учнів з ГС на рівні фрази, сприймається учнями як

гра (див. рис. 2.3.). Вправа називається «Random wheel», учні крутили колесо, їм необхідно було завершити ЗМ виучуваною ГС.

Інструкція: Look at your screen and one by one click on the wheel. Finish your sentence with “there is” or “there are”. Подивіться на ваш екран і по-черзі нажимайте на колесо. Завершіть речення, підставляючи на початок «there is» або «there are».

Рис. 2.3.

Для ефективної автоматизації дій учнів з ГС «There is/are» ми запропонували учням вправу на об'єднання ЗМ у ПФС з використанням предметної наочності.

Інструкція: Look around and tell the class what there is or there are in your room. Add what there is/are or there isn't/aren't in it. Example: There is a TV in my room. But

there isn't bed in it.

На одному з уроків ми працювали з учнями над ГС видочасової форми Present Continuous. Для ознайомлення учнів з новою ГС ми запропонували їм фонетичного опрацювати вірш (див. рис. 2.4.). Використання римівок дозволяє учням гарно запам'ятати ГС і використовувати їх на практиці.[17, с.3] Така наочність також зберігає інтерес учнів до навчання.

Інструкція: Look at the poem and read aloud.

WHERE ARE THE ANIMALS?

I'm a mouse. **I'm running** in the house.
It's a mouse. **It's running** in the house.

I'm a bee. **I'm hiding** in the tree.
It's a bee. **It's hiding** in the tree.

I'm a fox. **I'm sleeping** in the box.
It's a fox. **It's sleeping** in the box.

I'm a butterfly. **I'm flying** in the sky.
It's a butterfly. **It's flying** in the sky.

Рис. 2.4. [17, с.127]

Також ми дібрали фрагмент уроку з навчання аудіювання із супутнім відеорядом для імпліцитного засвоєння ГС видочасової форми Present Continuous та запропонували учням такий вид наочності як відеофрагмент [https://www.youtube.com/watch?v=B_TJC5vBYyA (50.00-53.21)]. Під час аудіювання учні на слух сприймали ГС, а при перевірці розуміння переглянутого учням необхідно було визначити правильність наданих їм тверджень. Ці твердження містили в собі також ГС видочасової форми Present Continuous (див. рис.2.5.).

Мета: ознайомити учнів з функцією видо-часової форми Present Progressive на матеріалі фрагмента навчального відеофільму.. [9, с.40]

Інструкція до перегляду: Today we'll watch the fairytale film "Wizadora". Зверніть, будь ласка, увагу на те, що роблять ці дійові особи в той момент, коли ми будемо на них дивитися. Але спочатку із сюжетом цього відеофільму ознайомлю вас я (вчитель переповідає учням сюжет відеофільму).

Інструкція після перегляду: I'd like to see how well you understand the events of the film. Listen to my statements. Say "True" if it is right; say "False" if it is wrong.

Перевірка розуміння уривка фільму.

T.: I'd like to see how well you understand the events of the film. Listen to my statements. Say "*True*" if it is right; say "*False*" if it is wrong.

1. The doorbell is ringing. (True.)
2. The telephone is ringing. (False.)
3. Tom is smiling. (False.)
4. Tom is crying. (True.)
5. Wizadora is shopping. (True.)
6. Phoebe is crying. (False.)
7. Phoebe is writing. (True.)
8. Katie is wearing a hat. (False.)
9. Katie is wearing a red skirt. (True.)

Рис.2.5. [9, с.40]

Під час формування ГК учнів 3 класу ми запропонували прийом на впізнавання ГС. Учням необхідно було прочитати комікс та виписати речення, що містять ГС. (див. рис. 2.6)

Інструкція: Read the comics. Write out the sentences comprising Present Continuous. Прочитайте комікс та випишіть речення, що містять Present Continuous.

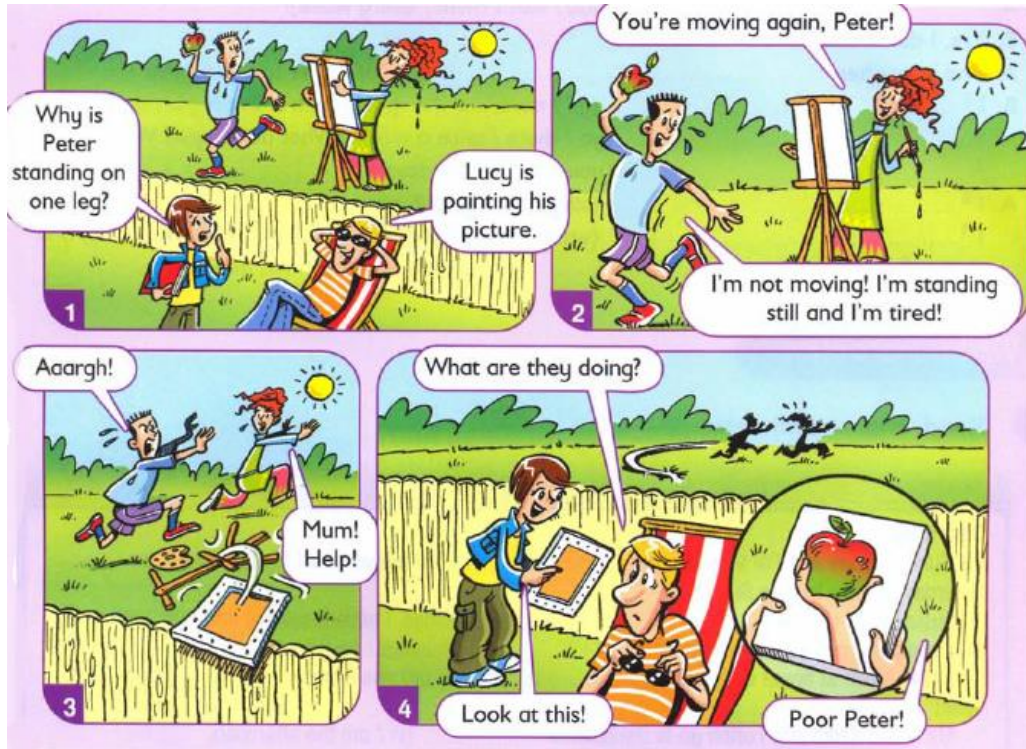

Рис. 2.6

Також для навчання учнів ГС видочасової форми Present Continuous ми запропонували їм ще одну онлайн-гру (див. рис. 2.7.). Учні мали з'єднати види діяльності з персонажами на картинці, вголос самотійно вживаючи ЗМ з ГС на рівні фрази. Така наочність також пробуджує в учнів інтерес до навчання через те, що вмикає їх активність під час пошуку необхідних персонажів.

Інструкція: Look at the picture and match actions with characters and say what they are doing. I'll start. Jack is drawing a picture.

Рис. 2.7.

Для формування в учнів ГК ми також створили підстановчу таблицю (див. табл. 2.1), завдяки якій учні об'єднували ЗМ у монологічну єдність для автоматизації дій учня з ГС на рівні ПФЄ. Учні розповідали, що роблять зараз вони, їх батьки, родичі або друзі, використовуючи підстановчу таблицю. Таким чином вони формували не тільки ГК, а й формували монологічні навички.

Інструкція: Now, tell the class what you, your relatives or friends are doing now using this table. Зараз, розкажіть класу, що робите ви, ваші родичі або друзі в цей момент, використовуючи таблицю.

	I		
At this moment	my mother/father	is	...
	my sister/brother	are	
	my friend		

Таблиця 2.1.

Отже, під час проходження педагогічної практики в школі №85 ми здійснили пробне навчання, використовуючи різні види наочності для формування ГК в учнів 3 класу. Результати пробного навчання показали, що використання додаткового наочного матеріалу значно підвищує мотивацію учнів до навчання і вони стають більш активними на уроці. Учні залюбки виконують завдання, якщо це не монотонне виконання тренувальних вправ з підручника, а щось нове, яскраве. Для учнів 3 класу притаманна нестійкість уваги, це зумовлюється розвитком їх нервової системи. Виходячи з цього, можемо стверджувати, що зміна різних видів діяльності на уроці, що підкріплена яскравою наочністю, позитивно впливає на продуктивність учнів молодшого шкільного віку. А також завдяки додатковій наочності, учні краще сприймають і засвоюють матеріал, результати їх навчання покращуються.

ВИСНОВКИ

Перший розділ присвячений теоретичним передумовам використання наочного матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи. В ньому ми проаналізували чинні державні документи, а саме: Державний стандарт початкової освіти 2018 року і навчальну програму з іноземних мов для 1-4 класів. На їх основі ми визначили актуальні цілі і зміст формування англомовної граматичної компетентності. Проаналізувавши праці вітчизняних і зарубіжних вчених, ми сформулювали особливості використання наочного матеріалу для формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи. Зокрема, ми визначили, що різні дослідники підходили до класифікації наочного матеріалу. Найчастіше зустрічається вчені класифікують наочність на: зорову, слухову, аудіовізуальну, предметну та віртуальну. Також, було визначено, що додаткова наочність повинна відповідати віковим особливостям учнів молодшого шкільного віку, оскільки їх нервова система ще розвивається.

У практичній частині ми описали результати наших педагогічних спостережень за уроками вчителів та студентів-практикантів в школі № 85 м. Києва щодо використання різних видів наочності в процесі формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу. Ми визначили, що вчителі не застосовують додаткову наочність на уроках 3 класу, через велику кількість затраченого часу на пошук та розробку, а також не усвідомлюють важливість її застосування. Далі нами був проаналізований навчально-методичний комплекс «Quick minds 3», який використовується у 3 класі для навчання англійської мови. Ми визначили, що в ньому є наочність, але її недостатнього для повного оволодіння учнями ГК. Ми розробили атлас різних видів наочності для формування ГК учнів 3 класу, здійснили пробне навчання за ним та визначили, що використання дібраної наочності мотивує і заохочує учнів до навчання, сприяє кращому засвоєнню матеріалу, а також рівень володіння ГК учнів покращився.

РЕЗІЮМЕ

Ця курсова робота присвячена вивченню теоретичних засад та методології формування англомовної граматичної компетентності учнів початкової школи за допомогою різних видів наочності. У першому розділі було здійснено аналіз навчальної програми з іноземних мов для 1-4 класів та Державний стандарт початкової освіти 2018 року для визначення цілей і змісту формування граматичної компетентності учнів початкової школи. А також було досліджено особливості використання наочності для формування цієї компетентності учнів початкової школи, зокрема класифікації наочності різних дослідників.

У другому розділі було здійснено аналіз методології використання наочного матеріалу для формування граматичної компетентності учнів 3 класу. У ньому описано педагогічний досвід учителів та студентів-практикантів школи № 85 м. Києва та проаналізовано навчально-методичний комплекс «Quick minds 3». Також розроблено атлас різних видів наочності для формування англомовної граматичної компетентності учнів 3 класу з результатами пробного навчання.

Ключові слова: наочність, принцип наочності, початкова школа, учні початкової школи, граматична компетентність.

SUMMARY

This coursework is devoted to the study of theoretical foundations and methodology of formation English grammar competence of elementary school students by means of visual aids. The first chapter provides an analysis of the curriculum for grades 1-4 and the State Standard of Compulsory Primary Education to determine the goals and content of formation grammar competence for elementary school students. Also, the peculiarities of the use of visual aids for the formation of this competence of primary school students were investigated, in particular, the classification of visual aids by various researchers.

In the second chapter, an analysis is conducted on the methodology of using visual aids for the formation of grammar competence of 3rd grade students. It describes the teaching experience of teachers and trainee students of the school №85 in Kyiv and analyzes learning package "Quick minds 3". Additionally, an atlas of different types of visual aids for the formation of English grammar competence of 3rd grade is presented with the results of trial training.

Keywords: visual aids, the principle of visual aids, primary school, elementary school students, grammar competence.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. Устименко О.М. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підруч. для студ. класич., пед. і лінгвіст. ун-тів. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Гальскова Н. Д., Гез Н. И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений. 3-е изд. стер. Москва: Издательский центр «Академия», 2008. 336 с.
3. Герберт Пухта, Гюнтер Гернгрос, Пітер Льюїс-Джонс Англійська мова: підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом) / Герберт Пухта, Гюнтер Гернгрос, Пітер Льюїс-Джонс. – К.: Видавництво «Лінгвіст», 2020. – 112 с.
4. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 375 с
5. Гордєєва А. Й., Кулик С.Й. Мотивація англомовної комунікативної діяльності молодших школярів за допомогою граматичної гри. *Навчання іноземних мов дошкільнят і молодших школярів*. 2012, №1 с.17-21
6. Карпюк К. Т. Нова українська школа: методика навчання англійської мови у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. – Тернопіль : «Видавництво Астон», 2020. – с. 144
7. Козубовська І.В., Повідайчик О.С. Короткий тлумачний словник психолого-педагогічних термінів (для аспірантів і магістрів). Ужгород : УжНУ «Говерла» 2006. 41с.
8. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи: Навчальний посібник / І.В. Малафіїк. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2014. – 632 с.
9. Мірошник І.В. Вправи для формування англомовної граматичної компетенції в учнів початкової загальноосвітньої школи. *Навчання іноземних мов дошкільнят і молодших школярів*. 2011. №2. с. 37-46
10. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів

- і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов (1 – 4 класи).
11. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.
 12. Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти : Постанова Каб. Міністрів України від 24.07.2019 р. № 688. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п#Text> (Дата звернення 24.04.2023)
 13. Романюк А. А. Використання наочності у навчальному процесі початкової школи. *Молодий вчений*. 2017. №10(50) с. 536
 14. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для вищ. навч. закл. – 2-ге вид. – К.: Грамота, 2013. – 504 с.
 15. Тишакова Л. Т. Використання пісенного матеріалу на уроках англійської мови в початкових класах. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2013. № 13 с.141-145
 16. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. пос. для студентів вищих пед. закладів освіти. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2013. – 232 с.
 17. Фурсенко С.В. Грамматика в стихах: Веселые грамматические рифмовки английского языка. — СПб.: КАРО, 2013. — 160 с.
 18. Coleen Degan-Veness. Grammar Activities Elementary (Timesaver). ed. Mary Glasgow Magazines, 2002, 96 p.
 19. How to teach beginner learners like a pro / ed. busyteacher, 2018. 39 p.
 20. Thornbury S. How to teach grammar. Pearson Education Limited. 2002. 182 p.